

เสรี ช้างภัย. 2564. การพัฒนารูปแบบการนิเทศโดยใช้เทคนิค KLAICHID ที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอน กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดขอนแก่น
หน่วยงาน: กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผล สำนักงานศึกษาธิการจังหวัดขอนแก่น

บทคัดย่อ

งานวิจัยมีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพการนิเทศที่เสริมสร้างสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ของครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ 2) สร้างและพัฒนารูปแบบการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 3) ทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4) ประเมินคุณภาพของรูปแบบการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ตามมาตรฐานการประเมิน 5 ด้าน เป็นการวิจัยและพัฒนา (Research and Development: R&D) 3 ระยะ กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเชิงสำรวจ (Survey Study) คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ โรงเรียนระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานทุกสังกัดในจังหวัดขอนแก่น จำนวน 300 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Random Sampling) กลุ่มตัวอย่างในการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) ได้แก่ ศึกษาพิเศษ ผู้บริหารโรงเรียน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ หัวหน้ากลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ และครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษาฯ จำนวน 12 คน โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) และกลุ่มตัวอย่างในการทดลองใช้รูปแบบ คือ ครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้ สังคมศึกษาฯ จำนวน 6 คน จาก 2 โรงเรียน เครื่องมือที่ใช้ ได้แก่ 1) แบบสอบถาม 2) แบบสัมภาษณ์เชิงลึกแบบมีโครงสร้าง จำนวน 2 ฉบับ 3) แบบประเมินความเหมาะสมและความเป็นไปได้ของร่างรูปแบบการนิเทศ 4) แบบประเมินคุณภาพคู่มือการใช้รูปแบบการนิเทศ 5) แบบนิเทศติดตามและประเมินผล จำนวน 7 ฉบับ 6) แบบทดสอบความรู้ความเข้าใจด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 7) แบบประเมินความพึงพอใจ และ 8) แบบประเมินคุณภาพของรูปแบบ ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือโดยหาความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) แบบสอบถามได้ค่าดัชนีอำนาจจำแนกรายข้อ ระหว่าง .255-.740 และหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ด้วยค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Alpha Coefficient: α -Coefficient) มีค่าเท่ากับ .961 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) และวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณด้วยโปรแกรม SPSS 26 สถิติที่ใช้ ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัย พบว่า

1. สภาพการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

สมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ประกอบด้วย 3 ด้าน ได้แก่ ด้านความรู้ ด้านทักษะ และด้านเจตคติเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ โดยรวมพบว่า ครูมีความรู้ความเข้าใจ มีทักษะ และเจตคติอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X}$ =3.52) ปัญหาอุปสรรคที่ส่งผลต่อการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่สำคัญ ได้แก่ ครูมีกิจกรรมการสอนและภาระงานอื่น ๆ มากเกินไปไม่มีเวลาพัฒนาเครื่องมือวัดและประเมินผลให้มีคุณภาพ ครูผู้สอนมีภารกิจมาก ไม่สามารถ

จัดการเรียนการสอน ออกแบบการวัดและประเมินผลได้ครบถ้วนตามที่วางแผนไว้ การนิเทศเป็นไปไม่ต่อเนื่อง ผู้นิเทศไม่สามารถทำการนิเทศได้อย่างเต็มที่ ขาดการนิเทศกำกับติดตามอย่างจริงจังจากผู้บริหารโรงเรียน และการนิเทศภายในไม่ต่อเนื่อง ความต้องการในการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ที่สำคัญได้แก่ การนิเทศภายในควรดำเนินการอย่างต่อเนื่อง เปิดโอกาสให้ผู้นิเทศได้แสดงศักยภาพและความสามารถในการนิเทศอย่างเต็มที่ ผู้บริหารโรงเรียนควรจัดให้มีการนิเทศเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ในชั้นเรียนโดยตรงอย่างน้อยควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการภาคเรียนละ 1 ครั้ง และจัดให้มีการนิเทศการสอนอย่างต่อเนื่อง ควรมีการประชุมชี้แจงทำความเข้าใจแก่คณะผู้นิเทศให้มีความเข้าใจเนื้อหาที่จะทำการนิเทศ เพื่อให้การนิเทศเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารโรงเรียนควรเป็นผู้นำทางวิชาการและมีการขับเคลื่อนการพัฒนาครูในทุก ๆ มิติ โดยเฉพาะด้านหลักสูตร การจัดการเรียนรู้ และการวัดและประเมินผล ผู้รับการนิเทศควรให้ความสำคัญ เชื่อใจ เปิดใจกว้างและยอมรับในตัวผู้นิเทศ ทำตัวให้เป็นผู้ที่เรียนรู้ได้ตลอดเวลา และควรสร้างความตระหนักให้ครูผู้สอนเห็นความสำคัญของการนิเทศและนำผลการนิเทศมาปรับเปลี่ยนการทำงาน รูปแบบ กระบวนการ แนวทางและเทคนิคการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผล การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ ที่สำคัญได้แก่ ครูควรมีความกระตือรือร้น เรียนรู้สร้างสรรค์และพัฒนาตนเอง อยู่เสมอ ครูควรนำผลการสะท้อนการนิเทศไปพัฒนาสมรรถนะของตนและปรับปรุงการทำงานให้ดีขึ้น ควรมีการเตรียมความพร้อมทั้งผู้นิเทศและผู้รับการนิเทศ ควรเป็นการนิเทศที่สามารถดำเนินการได้หลากหลายช่องทางโดยเฉพาะทางสื่อสังคมออนไลน์ และการนิเทศควรมีการกำกับติดตามอย่างต่อเนื่องเพื่อให้การดำเนินการประสบความสำเร็จ

2. ผลการพัฒนารูปแบบการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

องค์ประกอบรูปแบบการนิเทศโดยใช้เทคนิค KLAICHID ที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้สำหรับครูผู้สอนกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม ของสถานศึกษาระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานจังหวัดขอนแก่น ประกอบด้วย 1) ชื่อรูปแบบ (Model) 2) วัตถุประสงค์ของรูปแบบ (Objective) 3) เป้าหมายของสิ่งที่มุ่งนิเทศตามรูปแบบ (Target) 4) กระบวนการของรูปแบบ (Process) มีกิจกรรม/เทคนิคสำคัญ ได้แก่ (1) แบ่งปันความรู้ (Knowledge sharing: K) (2) แลกเปลี่ยนแนวคิด (Learning community: L) (3) ตามติดสู่การปฏิบัติ (Accountability to act: A) (4) นิเทศติดตามเร่งรัดช่วยเหลือ (Inspection for supervise: I) (5) ตรวจสอบผลเพื่อนำเสนอรอบด้าน (Check the results over all: C) (6) ประสานข้อมูลย้อนกลับแบบจริงใจ (Honesty for feedback: H) (7) ปรับยุทธวิธีใหม่ที่เหมาะสม (Improve appropriate tactics: I) (8) ระดมวางแผนต่อยอดพัฒนา (Development planning: D) 5) ปัจจัย/เงื่อนไขความสำเร็จของรูปแบบ (Factor/conditions of success): 6) ผลลัพธ์ของรูปแบบ (Outputs)

ผลการตรวจสอบความเหมาะสมและความเป็นไปได้ขององค์ประกอบรูปแบบการนิเทศ โดยผู้เชี่ยวชาญ มีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.79$, S.D.=0.41) และความเป็นไปได้อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.71$, S.D.=0.46) ผลการประเมินความเหมาะสมของคู่มือรูปแบบการนิเทศอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.80$)

3. ผลการทดลองใช้รูปแบบการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผลการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ครั้งที่ 1 ครูผู้สอนมีการดำเนินการวางแผนการวัดและประเมินผลอยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.14$) ครั้งที่ 2 ครูผู้สอนมีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.98$) ครั้งที่ 3 ครูผู้สอนมีการดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=3.92$) และครั้งที่ 4 ครูผู้สอนมีการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ อยู่ในระดับมาก ($\bar{X}=4.38$)

ผลการประเมินความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ครูผู้สอนมีคะแนนเฉลี่ย ร้อยละ 85.92 ผลการประเมินตนเองเกี่ยวกับเจตคติด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.68$) ผลการประเมินสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ ด้านความรู้ ทักษะ และเจตคติ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.57$)

ผลการประเมินสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ 4 ด้าน ได้แก่ การวางแผนการวัดและประเมินผล การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือวัดและประเมินผลการเรียนรู้ การดำเนินการวัดและประเมินผลการเรียนรู้ และการให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อนำผลการประเมินไปใช้ อยู่ในระดับดีมาก ($\bar{X}=4.59$)

4. ผลการประเมินคุณภาพรูปแบบการนิเทศที่เสริมสมรรถนะด้านการวัดและประเมินผลการเรียนรู้

ผู้เกี่ยวข้องกับการใช้รูปแบบการนิเทศ มีความพึงพอใจรูปแบบการนิเทศอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.62$) และผลการประเมินคุณภาพของรูปแบบการนิเทศตามมาตรฐานการประเมินโดยผู้เชี่ยวชาญ อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X}=4.56$)